

УДК 338.2(439)

DOI: 10.31732/2663-2209-2026-82-28-43

Дата надходження: 03.04.2026

Дата прийняття до друку: 11.05.2026

Дата публікації: 30.05.2026

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

УРЯДОВА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ОРБАНА: ВІД РЕФОРМАТОРСЬКИХ ПЛАНІВ ДО КРИЗОВИХ НАСЛІДКІВ

Дмитро Іванович Ткач¹, Дмитро Костянтинівич Ткач²

¹Д-р політ. наук, професор кафедри журналістики ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна, e-mail: ditkach2017@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6947-2036>

²Науковий співробітник, Центр інновацій та технологічного розвитку, Державна установа "Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України", м. Київ, Україна, e-mail: ditkach2017@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1401-3324>

GOVERNMENT ECONOMIC POLICY OF ORBÁN: FROM REFORMIST PLANS TO CRISIS CONSEQUENCES

Dmytro Ivanovych Tkach¹, Dmytro Kostiantynovych Tkach²

¹Doctor of Political Sciences, Professor at the Department of Journalism, KROK University, Kyiv, Ukraine, e-mail: ditkach2017@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6947-2036>

²Research Fellow, Center for Innovation and Technological Development, State Institution "G.M. Dobrov Institute for Scientific and Technological Potential and Science History Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine," Kyiv, Ukraine, e-mail: ditkach2017@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1401-3324>

Анотація. Угорщина під керівництвом Віктора Орбана стала одним із найбільш дискусійних прикладів неортодоксальної економічної політики в сучасній Європі. Уряд Фідес позиціонував власну модель як суверенну альтернативу неоліберальному мейнстриму, що поєднувала державний інтервенціонізм, економічний націоналізм, галузеве оподаткування, підтримку «національного капіталу» та конфронтаційну політику щодо Європейського Союзу. Метою статті є комплексне дослідження еволюції урядової економічної політики Віктора Орбана від її реформаторського старту у 2010 році до кризових наслідків, що сформувалися напередодні політичного транзиту 2026 року, а також оцінка перспектив відновлення угорської економіки після зміни влади. Дослідження спирається на системний, порівняльний, статистичний і контент-аналіз, а також метод case-study. Емпіричну основу становлять дані KSH, Євростату, МВФ, Світового банку, звіти Європейської Комісії та аналітичні матеріали міжнародних дослідницьких інституцій. Встановлено, що початковий успіх «орбаноміки» був зумовлений не стільки внутрішньою ефективністю моделі, скільки поєднанням зовнішніх ресурсів, зокрема фондів ЄС, дешевої енергії, низьких відсоткових ставок і посткризового відновлення. Водночас модель поступово сформувала структурні вразливості: інституційну централізацію, корупційний перерозподіл ренти, залежність від зовнішнього фінансування, інфляційну нестабільність, слабку інноваційну модернізацію та погіршення інвестиційного клімату. «Орбаноміка» довела здатність правопопулістської економічної моделі забезпечувати короткострокову політичну легітимність, але в довгостроковій перспективі спричинила макроекономічну нестабільність, інституційне виснаження і втрату конкурентних позицій. Подальші дослідження доцільно спрямувати на кількісну оцінку впливу заморожених фондів ЄС на МСП, регіональний розвиток, інвестиційну активність, а також на порівняння угорського кейсу з іншими правопопулістськими економічними моделями.

Ключові слова: Угорщина, економічна політика Орбана, дефіцит бюджету, державний борг, інфляція, корупція, економічна криза, українсько-угорські відносини.

Формули: 0; рис.: 0; табл.: 4; бібл.: 24

Abstract. Hungary under Viktor Orbán has become one of the most debated examples of non-orthodox economic policy in contemporary Europe. The Fidesz government presented its model as a sovereign alternative to the neoliberal mainstream, combining state interventionism, economic nationalism, sectoral taxation, support for "national capital," and a confrontational approach toward the European Union. The objective of the article is to examine comprehensively the evolution of Viktor Orbán's governmental economic policy from its reformist beginning in 2010 to the crisis outcomes that emerged before the political transition of 2026, as well as to assess the prospects for Hungary's economic recovery after the change of government. The study applies systemic, comparative, statistical, and content analysis, as well as the case-study method. The empirical basis includes data from KSH, Eurostat, the IMF, the World Bank, European Commission reports, and analytical publications of international research institutions. The study shows that the initial success of "Orbánomics" was driven less by the internal efficiency of the model than by the combination of external

resources, including EU funds, cheap energy, low interest rates, and post-crisis economic recovery. At the same time, the model gradually generated structural vulnerabilities: institutional centralization, rent redistribution through politically connected business groups, dependence on external financing, inflationary instability, weak innovation-oriented modernization, deterioration of the investment climate, and growing tensions with the European Union. "Orbánomics" demonstrated the capacity of a right-wing populist economic model to secure short-term political legitimacy and apparent stabilization. However, in the long run, it produced macroeconomic instability, institutional exhaustion, weakened competitiveness, and increased vulnerability to external shocks. The Hungarian case confirms that economic growth without institutional quality and transparent governance is unlikely to be sustainable. Further studies should focus on the quantitative assessment of the impact of frozen EU funds on SMEs, regional development, investment activity, and public finances. Comparative research on Hungary and other right-wing populist economic models in Central and Eastern Europe, Latin America, and South Asia is also needed.

Keywords: Hungary, Orbán's economic policy, budget deficit, public debt, inflation, corruption, economic crisis, Ukrainian-Hungarian relations.

Formulas: 0; fig.: 0; tab.: 4; bibl.: 24

Вступ. Угорщина під керівництвом Віктора Орбана стала одним із найбільш дискусійних економіко-політичних експериментів сучасної Європи. Після повернення до влади у 2010 році уряд партії Фідес позиціонував власну економічну модель як суверенну альтернативу «неоліберальному» мейнстриму та політиці структурного коригування, що асоціювалася з рекомендаціями міжнародних фінансових інституцій і наднаціональних органів Європейського Союзу. Центральними елементами цієї моделі стали посилення ролі держави в економіці, галузеве оподаткування транснаціонального бізнесу, підтримка «національного капіталу», політика економічного суверенітету та поступова концентрація інституційного контролю. У політичній риторичі уряду ця модель подавалася як шлях до відновлення національної економічної суб'єктності, захисту угорських домогосподарств і забезпечення зростання без зовнішньо нав'язаних реформ.

Упродовж першого десятиліття «орбаноміка» справді створювала враження відносної ефективності. Угорська економіка демонструвала зростання, знижувалося безробіття, підвищувалися реальні заробітні плати, а уряд використовував ці показники як підтвердження успішності власного курсу. Водночас така динаміка значною мірою спиралася на сприятливі зовнішні умови: значні надходження з фондів ЄС, дешеві енергоресурси, глобальний період низьких відсоткових ставок і посткризове відновлення європейської економіки. Тому

вже на цьому етапі виникало питання, чи була «орбаноміка» самостійною моделлю довгострокового розвитку, чи радше політично ефективною системою перерозподілу зовнішніх ресурсів і внутрішньої ренти.

До середини 2020-х років суперечності цієї моделі стали очевидними. Угорщина зіткнулася з однією з найвищих сукупних інфляцій у Європейському Союзі, двічі входила в технічну рецесію, втратила частину доступу до фондів ЄС і поступово погіршила свої позиції порівняно з більшістю сусідніх країн за показниками економічної конвергенції та добробуту. Інституційна централізація, конфлікт із Європейським Союзом, корупційні ризики у сфері публічних закупівель, залежність від зовнішніх ресурсів і відтік кваліфікованої робочої сили виявили структурну вразливість моделі, яка тривалий час маскувалася короткостроковими політичними та фіскальними ефектами.

Наукова проблема статті полягає у виявленні механізмів, які забезпечили відносний успіх «орбаноміки» у першому десятилітті її функціонування та водночас зумовили її подальше виснаження і кризу. Угорський кейс є особливо важливим, оскільки він демонструє майже повний цикл правопопулістської економічної моделі в державі-члені ЄС: від реформаторського старту і періоду видимого зростання до інституційного виснаження, макроекономічної нестабільності та політичного транзиту. Наявність статистичних даних за шістнадцятирічний період дає можливість

здійснити ретроспективний аналіз взаємозв'язку між економічною політикою, якістю інституцій, доступом до зовнішніх ресурсів і довгостроковою конкурентоспроможністю країни.

Актуальність дослідження посилюється тим, що питання співвідношення між інституційною якістю та економічним зростанням залишається одним із центральних у сучасній політичній економії. «Орбаноміка» поставила це питання в особливо гострій формі, оскільки поєднала ринкову економіку з елементами політичної централізації, економічного націоналізму, державного інтервенціонізму та селективного перерозподілу ресурсів. Подібні моделі або їх окремі елементи простежуються не лише в Центральній і Східній Європі, а й у країнах Латинської Америки та Південної Азії, де уряди також апелюють до економічного суверенітету, антиглобалістської риторики та захисту національного виробника. Саме тому аналіз угорського досвіду має не лише регіональне, а й ширше порівняльне значення.

Отже, дослідження «орбаноміки» дозволяє оцінити межі ефективності правопопулістської економічної моделі, яка на початковому етапі може забезпечувати політичну легітимність і короткострокову стабілізацію, але в довгостроковій перспективі створює ризики інституційного виснаження, втрати інвестиційної довіри, погіршення соціальної справедливості та уповільнення економічної конвергенції. Саме це визначає як теоретичну, так і прикладну значущість аналізу угорського кейсу.

Аналіз останніх досліджень. Повернення Віктора Орбана до влади у квітні 2010 року відбулося в умовах глибоких економічних наслідків глобальної фінансової кризи, бюджетної вразливості та залежності Угорщини від зовнішньої фінансової підтримки, зокрема кредитів Міжнародного валютного фонду. Отримавши широкий реформаторський мандат, уряд Орбана обрав не класичну модель структурного коригування, а специфічний курс, який згодом отримав

назву «орбаноміка». У науковій та експертній літературі це поняття використовується для позначення неортодоксальної економічної моделі, що поєднує активне державне втручання в ринок, економічний націоналізм, селективне галузеве оподаткування, перерозподіл ресурсів на користь лояльних до влади бізнес-груп та геоекономічну стратегію «Східного відкриття» (Holzner, 2026; OSW, 2026). Упродовж першого десятиліття ця модель створювала враження відносної макроекономічної стабілізації, що дало підстави правопопулістським силам у різних країнах Європи апелювати до угорського досвіду як до прикладу суверенної економічної політики. Водночас поступово посилювалися структурні дисбаланси, пов'язані з інституційною деградацією, надмірною концентрацією економічної влади та зростанням залежності від політично контрольованих механізмів розподілу ресурсів.

У дослідженні М. Гольцнера, підготовленому Віденським інститутом міжнародних економічних досліджень, «орбаноміка» розглядається як довгострокова модель *illiberal economy*, тобто економіки, у якій формальне функціонування ринкових інститутів поєднується з ослабленням якості врядування, політизацією економічних рішень і формуванням націоналістичного капіталістичного класу (Holzner, 2026). Автор доводить, що економічна політика Орбана не забезпечила модернізаційного прориву, а навпаки, сприяла поступовому переходу Угорщини від статусу одного з регіональних лідерів Центрально-Східної Європи до позиції економічного «середняка». Особливо важливим у цьому контексті є висновок про ризик закріплення країни в «націоналістичній пастці розвитку», коли економічна політика формально апелює до суверенітету, але фактично обмежує інноваційність, конкуренцію та інституційну ефективність (Holzner, 2026).

Подібні висновки містяться в аналітичному звіті Centre for Eastern

Studies, де економічний стан Угорщини після шістнадцяти років правління Орбана характеризується як «стабільна стагнація» (OSW, 2026). Автори наголошують, що після 2020 року структурні слабкості моделі стали більш очевидними, оскільки короткострокове постпандемічне відновлення не переросло у стійке зростання. У 2023–2024 роках угорська економіка двічі входила в технічну рецесію, а зростання ВВП залишалося обмеженим на тлі падіння інвестицій, інфляційного тиску, обмеженого доступу до фондів ЄС та погіршення зовнішньоекономічного середовища (OSW, 2026). Таким чином, OSW трактує «орбаноміку» не як успішну альтернативу ліберальній моделі розвитку, а як систему, що вичерпала свій потенціал і дедалі більше продукувала макроекономічні та інституційні ризики.

Зв'язок між інституційною деградацією та економічними наслідками політики Орбана простежується також у дослідженнях, присвячених трансформації політичного режиму Угорщини. Зокрема, А. Аг розглядає Угорщину як один із найпоказовіших випадків демократичного відступу в Центрально-Східній Європі, де концентрація політичної влади супроводжувалася поступовим демонтажем системи стримувань і противаг (Agh, 2016). У подібній логіці Д. Ратушний аналізує еволюцію політичного режиму Угорщини від партократії до електоральної автократії та організованої клептократії, підкреслюючи, що політична централізація мала не лише інституційні, а й економічні наслідки (Ратушний, 2024). Такий підхід є важливим для розуміння «орбаноміки», оскільки економічна модель Орбана не може бути відокремлена від ширшої трансформації політичного режиму.

Окремий блок досліджень зосереджується на ролі європейських фондів та механізмів умовності ЄС. У матеріалах CEPS підкреслюється, що поразка Орбана на виборах 2026 року відкрила можливість для перегляду відносин між Угорщиною та Європейським Союзом, зокрема щодо розблокування заморожених коштів ЄС (CEPS, 2026).

Водночас автори наголошують, що просте відновлення фінансування не вирішує проблему якості врядування. Натомість пропонується концепція «розумнішої умовності», яка передбачає спрямування європейських ресурсів не лише через центральний уряд, а й через місцеві громади, громадянське суспільство, антикорупційні програми та інституційні механізми контролю (CEPS, 2026). Такий підхід дозволяє розглядати фонди ЄС не тільки як джерело макроекономічної підтримки, а й як інструмент відновлення інституційної спроможності.

Макроекономічні наслідки «орбаноміки» аналізуються також у матеріалах рейтингових агентств та фінансово-економічної аналітики. Fitch Ratings звертає увагу на зростання державного боргу, високий бюджетний дефіцит, зниження інвестиційної привабливості та відтік кваліфікованої робочої сили як ключові виклики для нового уряду Угорщини (Fitch Ratings, 2026). Подібну проблематику висвітлюють і журналістсько-аналітичні джерела, які фіксують розрив між оптимістичними урядовими заявами та реальною економічною динамікою. Зокрема, Balkan Insight наголошує на суперечності між політичними обіцянками про економічне пожвавлення та фактичними проявами стагнації, високої інфляції й нестабільності форинта (Balkan Insight, 2025). Українські економічні медіа також звертають увагу на погіршення макроекономічних очікувань перед виборами, зокрема через майже нульове зростання, валютну нестабільність і так звану «орбан-премію» ризику (Касіян, 2026; Minfin, 2026).

Важливим напрямом досліджень є аналіз впливу «орбаноміки» на малий і середній бізнес, конкурентне середовище та формування олігархічних структур. OSW підкреслює, що економічна модель Орбана передбачала селективний перерозподіл ресурсів на користь бізнес-груп, лояльних до політичної влади, що створювало нерівні умови для незалежних підприємців і послаблювало ринкову конкуренцію (OSW, 2026). Гольцнер також

вказує на структурний регрес угорської економіки, зокрема на зміщення від більш комплексних секторів, таких як інформаційно-комунікаційні технології, до менш продуктивних сфер, включаючи нерухомість і будівництво (Holzner, 2026). У цьому контексті Financial Times акцентує увагу на значних прибутках бізнесменів, пов'язаних з оточенням Орбана, від державних контрактів, що підтверджує важливість проблеми політично обумовленого доступу до економічних ресурсів (Suss, 2026).

Значну увагу дослідники та аналітики приділяють також поведінці іноземних інвесторів і очікуванням фінансових ринків. Reuters безпосередньо пов'язує зміну інвестиційних очікувань із виборами 12 квітня 2026 року та можливістю завершення тривалого правління Орбана (Jones & Szakacs, 2026). На думку аналітиків, фінансові ринки розглядали потенційну перемогу прозахідної опозиції як шлях до поліпшення відносин із ЄС, відновлення доступу до заморожених європейських коштів і зниження політичної премії ризику (Jones & Szakacs, 2026). Таким чином, інвестиційна реакція на політичні зміни свідчить про те, що економічні проблеми Угорщини дедалі частіше інтерпретувалися не лише як результат зовнішніх шоків, а як наслідок внутрішньої інституційної архітектури, сформованої за часів Орбана.

Соціально-демографічні наслідки угорської моделі також потребують окремого аналізу. У дослідженнях, присвячених міграції, демографічній політиці та ринку праці, підкреслюється, що економічна стагнація, обмежені можливості професійного розвитку та політична невизначеність можуть посилювати відтік населення й кваліфікованих кадрів (OECD, 2025; Szalma & Herke, 2025). Водночас пронаталістська сімейна політика уряду Орбана розглядалася не лише як демографічний інструмент, а й як елемент ширшого ідеологічного дискурсу, пов'язаного з антиімміграційною риторикою та консервативною моделлю соціального

порядку (Szalma & Herke, 2025). Це дає підстави розглядати «орбаноміку» не лише як економічну, а як політико-економічну модель, у якій бюджетна, інвестиційна, соціальна та ідеологічна політики взаємно підсилювали одна одну.

Попри наявність значної кількості аналітичних матеріалів, наукова література з проблематики «орбаноміки» залишається фрагментарною. Більшість сучасних джерел представлена експертними звітами, policy papers та аналітичними коментарями інституцій, таких як wiiw, OSW, CEPS, CSIS, Reuters, Fitch Ratings та інші. Вони дають важливу емпіричну і концептуальну основу для розуміння економічної моделі Орбана, проте не завжди забезпечують достатню глибину кількісної оцінки її впливу на окремі сектори, регіони, соціальні групи та типи підприємств. Особливо бракує рецензованих емпіричних досліджень, які б системно оцінювали наслідки галузевого оподаткування, замороження фондів ЄС, селективної підтримки бізнесу та інституційної деградації для малого і середнього підприємництва, інноваційної активності та довгострокової конкурентоспроможності Угорщини.

Отже, наявні дослідження дозволяють визначити «орбаноміку» як суперечливу модель політико-економічного розвитку, яка на початковому етапі створила ефект стабілізації, але в довгостроковій перспективі посилила інституційні, макроекономічні та соціальні вразливості. Недостатньо розробленими залишаються питання кумулятивного впливу заморожених фондів ЄС на розвиток МСП, взаємозв'язку між політичною централізацією та секторною структурою економіки, а також порівняльного аналізу угорської моделі в контексті ширшої Вишеградської групи. Саме ці прогалини формують дослідницький простір, який заповнює ця стаття.

Постановка завдання. Мета статті полягає в комплексному дослідженні еволюції урядової економічної політики Віктора Орбана від її реформаторського

старту у 2010 році до кризових наслідків, що сформувалися напередодні політичного транзиту 2026 року. Особливу увагу приділено визначенню внутрішньої логіки трансформації «орбаноміки», її ключових інституційних, макроекономічних і структурних наслідків, а також оцінці перспектив відновлення угорської економіки після зміни політичної влади.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, застосування яких дозволило поєднати політико-економічний, макроекономічний та інституційний виміри аналізу. Системний аналіз використано для виокремлення основних етапів еволюції економічної політики уряду Орбана та встановлення взаємозв'язків між політичними рішеннями, інституційними змінами і макроекономічними наслідками. Цей метод дав змогу розглядати «орбаноміку» не лише як сукупність окремих економічних заходів, а як цілісну модель державного управління економікою, що поєднувала інтервенціонізм, економічний націоналізм, селективний перерозподіл ресурсів і посилення політичного контролю над ключовими секторами.

Порівняльний аналіз застосовано для зіставлення динаміки основних макроекономічних показників Угорщини з відповідними показниками країн Вишеградської групи та середніми значеннями по Європейському Союзу. Зокрема, аналіз охопив динаміку ВВП, інфляції, державного боргу, бюджетного дефіциту, прямих іноземних інвестицій та загальної інвестиційної активності. Такий підхід дав змогу оцінити, чи були економічні труднощі Угорщини наслідком загальноєвропейських кризових процесів, чи вони мали специфічний характер, зумовлений особливостями внутрішньої економічної та інституційної політики.

Статистичний аналіз використано для опрацювання кількісних даних KSH, Євростату, Міжнародного валютного фонду та Світового банку за 2010–2026 роки. На основі цих даних визначено ключові тенденції розвитку угорської

економіки, виявлено періоди відносної стабілізації, уповільнення зростання, інфляційного тиску, погіршення інвестиційної динаміки та макрофінансової вразливості. Особливу увагу приділено виявленню аномалій, які відрізняли Угорщину від інших країн Центрально-Східної Європи, зокрема в контексті інфляції, технічних рецесій, залежності від фондів ЄС і динаміки прямих іноземних інвестицій.

Контент-аналіз застосовано для вивчення звітів Європейської Комісії, зокрема Звіту про верховенство права 2025 року, а також публікацій міжнародних аналітичних інституцій, серед яких wiiw, OSW, CEPS, CSIS, Fitch Ratings, OECD та інші джерела. Цей метод дозволив ідентифікувати основні оцінки інституційної якості, верховенства права, корупційних ризиків, ефективності державного управління та впливу заморожених фондів ЄС на економічну динаміку Угорщини. Контент-аналіз також дав змогу простежити, як міжнародні експертні середовища інтерпретують взаємозв'язок між політичною централізацією та економічними наслідками «орбаноміки».

Метод case-study використано для поглибленого аналізу окремих секторів угорської економіки, зокрема ІКТ-галузі та ринку нерухомості. Вибір цих секторів зумовлений їхньою різною роллю в економічній структурі країни: ІКТ-сектор відображає потенціал інноваційного розвитку та технологічної модернізації, тоді як ринок нерухомості демонструє вплив політично опосередкованого перерозподілу ресурсів, державних контрактів і капіталовкладень у менш продуктивні активи. Окрему увагу приділено впливу замороження фондів ЄС на регіональний розвиток, інвестиційні можливості, інфраструктурні проєкти та фінансову спроможність місцевих громад.

Таким чином, поєднання системного, порівняльного, статистичного, контент-аналітичного та кейсового підходів забезпечило комплексне дослідження «орбаноміки» як політико-

економічної моделі. Така методологія дала змогу не лише описати основні етапи її становлення і кризи, а й оцінити причинно-наслідкові зв'язки між інституційними рішеннями, макроекономічними результатами, структурними зрушеннями та перспективами післякризового відновлення Угорщини.

Результати дослідження.

1. Хронологічна логіка еволюції «орбаноміки». Для систематизації еволюції економічної політики Віктора Орбана доцільно розглядати її не як сукупність окремих антикризових заходів, а як послідовну політико-економічну модель, що пройшла кілька етапів трансформації. На першому етапі, у 2010–2014 роках, уряд сформував ідеологічні та інституційні засади «орбаноміки», обґрунтовуючи необхідність посилення державного контролю над економікою потребою відновлення національного суверенітету

після домінування іноземного капіталу в ключових секторах. На другому етапі, у 2014–2019 роках, модель досягла періоду видимої макроекономічної стабілізації та зростання, значною мірою підтриманого коштами ЄС, дешевими зовнішніми ресурсами, низькими відсотковими ставками та сприятливою зовнішньою кон'юнктурою. На третьому етапі, у 2020–2023 роках, пандемія COVID-19, енергетична криза та повномасштабне вторгнення Росії в Україну виявили структурні слабкості моделі, передусім інфляційну вразливість, залежність від зовнішніх ресурсів і низьку інституційну стійкість. На четвертому етапі, у 2024–2026 роках, економічна стагнація, замороження фондів ЄС, зниження довіри інвесторів і посилення соціального невдоволення стали факторами політичного транзиту (табл. 1).

Таблиця 1

Хронологія еволюції економічної політики В. Орбана у 2010–2026 роках

Період	Етап розвитку моделі	Ключові інструменти політики	Основні економічні наслідки
2010–2014	Формування «орбаноміки»	Галузеві податки, націоналізація пенсійних накопичень, конвертація валютних кредитів, посилення ролі держави	Короткострокова фінансова стабілізація, зростання державного контролю, послаблення інституційних обмежень
2014–2019	Період видимого економічного успіху	Використання фондів ЄС, інфраструктурні проекти, підтримка «національного капіталу», демографічні стимули	Зростання ВВП, зниження безробіття, підвищення зарплат, але посилення залежності від зовнішніх ресурсів
2020–2021	Пандемічний шок	Фінансові стимули, м'яка монетарна політика, підтримка окремих секторів	Зростання бюджетного дефіциту, посилення інфляційного потенціалу, погіршення інвестиційного клімату
2022–2023	Інфляційно-енергетична криза	Замороження цін, адміністративне регулювання, збереження енергетичної залежності від Росії	Найвища інфляція в ЄС, знецінення форинта, зниження реальних доходів населення
2024–2025	Стагнація та інституційна криза	Конфлікт з ЄС, замороження фондів, запозичення з альтернативних джерел, посилення політичної поляризації	Технічна рецесія, низьке зростання, падіння довіри інвесторів, посилення соціального невдоволення
2026	Політичний транзит	Зміна влади, очікування розблокування фондів ЄС, перегляд економічного курсу	Переоцінка ризиків ринками, можливість інституційного відновлення, потреба у фінансовій стабілізації

Джерело: систематизовано автором на основі Holzner (2026), OSW (2026), CEPS (2026), Reuters (2026), Eurostat (2026)

2. Ідеологічні засади та перші реформи 2010–2014 років. Ідеологічна основа економічної політики Віктора Орбана після його повернення до влади у 2010 році ґрунтувалася на переконанні, що після зміни режиму 1989 року Угорщина надмірно відкрила стратегічні сектори для іноземного капіталу. У риторичі уряду особливо наголошувалося на тому, що банки, енергетика, телекомунікації, роздрібна торгівля та частина інфраструктурних секторів опинилися під значним впливом транснаціональних корпорацій. На думку Орбана, така модель обмежувала економічний суверенітет країни, сприяла виведенню прибутків за кордон і зменшувала здатність держави впливати на розподіл створеної доданої вартості. Саме тому перший етап «орбаноміки» був спрямований на перегляд постсоціалістичної моделі ринкової трансформації, посилення ролі держави та створення умов для формування лояльного до влади «національного капіталу» (Holzner, 2026).

Ключовим інструментом цієї політики стали надзвичайні галузеві податки, які у публічному дискурсі часто характеризувалися як «мегаподатки». Вони були запроваджені щодо банківського сектору, телекомунікаційних компаній, енергетичних підприємств і великих роздрібних мереж. Їхня логіка мала подвійний характер. З одного боку, ці податки дозволяли швидко поповнити бюджет без прямого скорочення соціальних видатків. З іншого боку, вони знижували привабливість угорського ринку для частини іноземних інвесторів і створювали передумови для перерозподілу активів на користь місцевих бізнес-груп, пов'язаних із владою. У цьому сенсі галузеве оподаткування виконувало не лише фіскальну, а й політико-структурну функцію, оскільки сприяло зміні власності в окремих секторах економіки.

Важливим елементом ранньої «орбаноміки» стала примусова конвертація валютних іпотечних кредитів у форинти. Цей захід мав значний соціальний ефект, оскільки полегшив борговий тягар для

мільйонів домогосподарств, які постраждали від девальвації національної валюти та зростання вартості обслуговування кредитів у швейцарських франках і євро. Водночас конвертація створила прецедент масштабного втручання держави у приватно-правові відносини між банками та позичальниками. Така практика посилила політичну популярність уряду, але водночас збільшила регуляторну невизначеність і погіршила сприйняття Угорщини частиною іноземних інвесторів.

Ще одним принциповим рішенням стало повернення приватних пенсійних накопичень до державної системи. Уряд презентував цей крок як захист громадян і відновлення фінансової стабільності пенсійної системи. Критики, натомість, розглядали його як фактичну конфіскацію накопичень, необхідну для покриття бюджетних розривів. У короткостроковому вимірі цей захід дав уряду значний фіскальний ресурс, який оцінювався приблизно у 10% ВВП. Однак у довгостроковій перспективі він посилив недовіру до стабільності правил власності та продемонстрував готовність держави змінювати інституційні рамки відповідно до поточних політичних потреб.

Податкова політика також стала важливою складовою раннього етапу «орбаноміки». Запровадження єдиної ставки прибуткового податку на рівні 16%, а згодом її зниження до 15%, зменшило прогресивність податкової системи. Такий крок відповідав урядовій логіці стимулювання праці, споживання та підприємництва, однак водночас мав регресивний розподільчий ефект. За оцінками FEPS, найбільші вигоди від цієї системи отримували домогосподарства з вищими доходами, тоді як ефективно податкове навантаження на частину працівників із низькими доходами зросло (Misetics, 2024). Це створило суперечність між офіційною риторикою соціального захисту та фактичним розподілом вигод від податкових реформ.

Економічні реформи 2010–2014 років супроводжувалися глибокими

інституційними змінами. У 2011 році була прийнята нова Конституція, яка змінила архітектуру державної влади та обмежила можливості окремих інституцій контролювати урядову більшість. Повноваження Конституційного суду були звужені, а ключові регуляторні органи поступово опинилися під сильнішим політичним впливом. Після призначення Дьєрдя Матолчі, колишнього міністра економіки, головою Національного банку Угорщини у 2013 році монетарна політика стала значно ближчою до урядових економічних пріоритетів. Паралельно посилювався контроль над медіа, університетами та організаціями громадянського суспільства. У результаті економічна політика Орбана поступово інтегрувалася в ширшу модель інституційної централізації, яку низка дослідників характеризує як перехід до електоральної автократії та організованої клептократії (Ágh, 2016; Ратушний, 2024).

3. Період видимого успіху 2014–2019 років. Період 2014–2019 років часто розглядається як «золотий» етап «орбаноміки», оскільки саме в цей час угорська економіка демонструвала відносно стабільне зростання. Середньорічні темпи приросту ВВП становили приблизно 3–4%, безробіття знижувалося, реальні заробітні плати зростали, а великі інфраструктурні проекти створювали враження динамічної модернізації. Ці показники активно використовувалися урядом як доказ ефективності національно орієнтованої економічної політики. У політичному дискурсі вони стали основою наративу про «угорський успіх», який мав підтвердити переваги суверенної моделі розвитку над ліберальними рекомендаціями міжнародних інституцій.

Однак детальніший аналіз джерел цього зростання виявляє його високу залежність від зовнішніх факторів. Вирішальну роль відігравали фонди Європейського Союзу, які у 2014–2020 роках забезпечували значну частину інвестиційного ресурсу для інфраструктурних і регіональних проектів.

За оцінками GKI, без надходжень з ЄС середньорічне економічне зростання Угорщини у постакцесійний період було істотно нижчим (GKI, 2025). Додатковими чинниками стали дешева російська енергія, яка підтримувала конкурентоспроможність промисловості та споживчий попит, а також глобальний цикл низьких відсоткових ставок, що полегшував державні запозичення. Отже, економічний успіх цього періоду значною мірою спирався не на глибоку структурну модернізацію, а на сприятливе поєднання зовнішніх ресурсів і тимчасових макрофінансових умов.

Структурна вразливість моделі проявлялася також у механізмі розподілу плодів зростання. Попри підвищення заробітних плат, частка оплати праці у ВВП залишалася обмеженою, а профспілковий рух був слабким. Низький рівень профспілкового членства зменшував здатність працівників впливати на умови праці та розподіл доходів. Водночас державні закупівлі та інвестиційні проекти дедалі частіше ставали інструментом концентрації ресурсів у руках бізнес-груп, лояльних до уряду. За оцінками аналітиків, значна частина публічних контрактів у роки правління Орбана припадала на компанії, пов'язані з його політичним оточенням. Це дозволяє трактувати «орбаноміку» як модель, у якій державне втручання поєднувалося з селективним розподілом ренти.

Окреме місце у цьому періоді посідала демографічна політика. З 2019 року уряд запровадив масштабну систему стимулів народжуваності, яка включала безвідсоткові кредити молодим сім'ям, податкові пільги для матерів кількох дітей, житлові субсидії та інші форми підтримки. Ідеологічно ця політика вписувалася в антиімміграційну риторіку уряду, згідно з якою демографічне відновлення Угорщини мало забезпечуватися не за рахунок міграції, а через підтримку «традиційної» угорської сім'ї. Початкове зростання коефіцієнта народжуваності з 1,25 дитини на жінку у 2010 році до приблизно 1,6 у 2021 році створювало враження

ефективності цієї політики. Проте подальше зниження народжуваності до близько 1,3 у середині 2020-х років поставило під сумнів довгострокову результативність дорогих демографічних стимулів (Szalma & Herke, 2025). Це свідчить про те, що фінансові інструменти самі по собі не здатні компенсувати структурні проблеми ринку праці, житлової доступності, еміграції молоді та загального погіршення соціально-економічних очікувань.

4. Криза моделі у 2022–2023 роках.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року та подальша енергетична криза стали зовнішнім шоком, який виявив накопичені слабкості угорської економічної моделі. Угорщина була однією з країн ЄС, найбільш залежних від російських енергоресурсів, а попередня м'яка фіскальна та монетарна політика посилила інфляційний потенціал. На цьому тлі енергетичний шок швидко трансформувався у широкий інфляційний тиск, який охопив продукти харчування, комунальні послуги, транспорт, промислові товари та імпортовані компоненти.

Урядова реакція мала переважно адміністративний характер. Було запроваджено замороження цін на паливо та окремі базові продукти харчування. У короткостроковій перспективі ці заходи мали соціальний і політичний ефект, особливо з огляду на парламентські вибори 2022 року. Однак вони не усували фундаментальних причин інфляції, а лише відклали корекцію цін. Після скасування частини обмежень наприкінці 2022 року накопичений ціновий тиск вивільнився, що спричинило різке прискорення інфляції. У 2022 році середньорічна інфляція в Угорщині перевищила 14%, а у 2023 році сягнула близько 17%, що стало одним із найвищих показників у Європейському Союзі (Eurostat, 2026; KSH, 2025).

Інфляційна криза мала глибші передумови, ніж лише енергетичний шок. Ще до пандемії Угорщина демонструвала вищу інфляцію, ніж більшість країн

регіону, що було наслідком стимулювальної політики, слабкої конкуренції в окремих секторах, адміністративного втручання та регуляторної непередбачуваності. Після пандемії COVID-19 ці чинники посилювалися через зростання бюджетних видатків, порушення ланцюгів постачання та зміну глобальної цінової кон'юнктури. У 2020–2025 роках сукупне зростання споживчих цін в Угорщині було одним із найвищих у ЄС, що призвело до значного падіння купівельної спроможності населення. Навіть після сповільнення інфляції у 2024–2025 роках її рівень залишався вищим за цільовий показник Національного банку Угорщини, що свідчило про хронічну інфляційну нестабільність.

Знецінення форинта посилювало імпортовану інфляцію та змусило Національний банк Угорщини проводити жорсткішу монетарну політику. Це, у свою чергу, обмежувало інвестиції, кредитування та споживання. У фіскальній сфері ситуація також погіршувалася. Бюджетний дефіцит залишався суттєво вищим за Маастрихтський критерій у 3% ВВП, а державний борг стабілізувався на підвищеному рівні. Таке поєднання високої інфляції, слабого зростання, бюджетного дефіциту та дорогого обслуговування боргу створило умови для макроекономічної пастки, у якій уряд мав обмежені можливості одночасно підтримувати добробут населення, стимулювати економіку і зберігати фіскальну стабільність (табл. 2).

5. Замороження фондів ЄС, корупційні ризики та інституційне виснаження. Конфлікт між урядом Орбана та Європейським Союзом став одним із ключових чинників економічного виснаження угорської моделі. Наприкінці 2022 року Європейська Комісія активувала механізм обумовленості верховенства права, пов'язавши доступ до частини коштів ЄС із виконанням антикорупційних і судових реформ.

Таблиця 2

Основні макроекономічні індикатори Угорщини у період кризи моделі

Показник	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Аналітичне значення
Реальне зростання ВВП, %	спад після пандемічного шоку	відновлення	уповільнення	слабке зростання / стагнація	близько 0,5–0,6	близько 0,3–1,8 за різними оцінками	Перехід від відновлення до стагнації
Інфляція, %	помірне зростання	прискорення	понад 14	близько 17	близько 6–7	близько 4–5	Один із найвищих інфляційних циклів у ЄС
Бюджетний дефіцит, % ВВП	високий через пандемію	зберігався підвищеним	високий	близько 6,7	близько 5,1	підвищений	Порушення фіскальної стійкості
Державний борг, % ВВП	підвищення	часткове зниження	стабілізація	близько 73–74	близько 73–74	близько 70+	Обмежений простір для фіскального маневру
Доступ до фондів ЄС	частковий	частковий	початок блокування	значне блокування	втрата частини коштів	збереження значної частини заморожених коштів	Залежність економіки від інституційних відносин з ЄС
Інвестиційна динаміка	нестабільна	часткове відновлення	погіршення	зниження	слабка	слабка	Вплив високих ставок, невизначеності та заморожених фондів

Джерело: систематизовано автором на основі KSH, Eurostat, IMF, World Bank, OSW (2026), European Commission (2025)

Основними причинами блокування коштів були ризики корупції у сфері публічних закупівель, недостатня незалежність судової системи, слабкий контроль за використанням європейських ресурсів і політична концентрація інституційної влади. У результаті значна частина коштів Фонду згуртованості, Фонду відновлення та інших програм залишалася недоступною для Угорщини.

Економічний ефект замороження фондів був подвійним. По-перше, Угорщина втратила важливе джерело фінансування інвестицій, регіонального розвитку, інфраструктурних проєктів і модернізаційних програм. По-друге, блокування коштів стало сигналом для інвесторів про поглиблення інституційних ризиків. У ситуації, коли модель зростання значною мірою спиралася на приплив європейських ресурсів, їхнє обмеження швидко посилювало бюджетний тиск і погіршило очікування бізнесу. Саме тому перспективи розблокування фондів після політичного транзиту 2026 року стали

одним із головних чинників позитивної реакції фінансових ринків (Reuters, 2026).

Щоб частково компенсувати нестачу європейського фінансування, уряд Орбана активніше використовував альтернативні зовнішні джерела, зокрема китайські кредити. Такий підхід відповідав стратегії «Східного відкриття», яка передбачала диверсифікацію економічних і політичних партнерств поза межами Європейського Союзу. Однак у стратегічному вимірі ця політика не зменшувала вразливість Угорщини, а радше змінювала її характер: залежність від європейських інституцій поступово доповнювалася залежністю від непрозорих фінансових домовленостей з авторитарними або напівавторитарними партнерами.

Корупційна складова не була випадковим побічним ефектом «орбаноміки». Вона стала одним із механізмів функціонування моделі, у якій публічні закупівлі, державні інвестиції, регуляторні рішення та доступ до європейських коштів використовувалися

для підтримки лояльних бізнес-груп. Саме тому питання заморожених фондів ЄС мало не лише фінансовий, а й системний характер. Воно виявило слабкість інституційного середовища, у якому формальна націоналізація економічної політики фактично супроводжувалася приватизацією державної ренти політично наближеними структурами.

6. Секторальні кейси: ІКТ, нерухомість, демографічна політика та фонди ЄС. Секторальний аналіз дозволяє

точніше зрозуміти внутрішню логіку «орбаноміки». Найбільш показовими є ІКТ-сектор, ринок нерухомості, демографічна політика та система використання європейських фондів. Вони демонструють різні сторони моделі: обмеження інноваційного розвитку, перерозподіл ресурсів у менш продуктивні активи, ідеологізацію соціальної політики та залежність від зовнішнього фінансування (табл. 3).

Таблиця 3

Секторальні кейси «орбаноміки» та їхні економічні наслідки

Кейс	Політична логіка	Економічний механізм	Наслідки для економіки
ІКТ-сектор	Потреба у технологічній модернізації декларувалася, але не стала центральним пріоритетом моделі	Обмежене зростання інноваційної складності, нестабільне регуляторне середовище, слабша підтримка високопродуктивних секторів	Недостатня структурна модернізація, повільне зростання продуктивності, ризик втрати конкурентних переваг
Ринок нерухомості	Підтримка будівництва та пов'язаних із владою бізнес-груп	Державні контракти, житлові програми, концентрація ресурсів у капіталомістких активах	Перерозподіл ресурсів у менш продуктивні сфери, зростання цін на житло, посилення нерівності доступу
Демографічна політика	Ідеологія «демографічного націоналізму» та антиімміграційна риторика	Податкові пільги, кредити сім'ям, житлові субсидії, підтримка багатодітних родин	Початкове покращення показників народжуваності, але відсутність стійкого демографічного ефекту
Фонди ЄС	Використання європейських ресурсів при одночасній політичній конфронтації з ЄС	Інфраструктурні проекти, регіональні програми, публічні закупівлі	Підтримка зростання у 2014–2019 роках, але посилення залежності від зовнішнього фінансування
Публічні закупівлі	Формування лояльного «національного капіталу»	Селективний доступ до контрактів, концентрація ренти, політично пов'язані бізнес-групи	Послаблення конкуренції, корупційні ризики, зниження ефективності державних витрат
Енергетика	Збереження доступу до дешевої російської енергії	Регульовані тарифи, залежність від імпортованих енергоресурсів, політична близькість до Москви	Короткострокова підтримка домогосподарств і промисловості, але висока вразливість після 2022 року

Джерело: систематизовано автором на основі Holzner (2026), OSW (2026), CEPS (2026), GKI (2025), Szalma and Herke (2025)

Серед цих кейсів особливо важливим є контраст між ІКТ-сектором і ринком нерухомості. ІКТ-галузь могла стати основою підвищення продуктивності, експорту послуг і переходу до економіки з більшою доданою вартістю. Проте «орбаноміка» не створила достатньо стабільних інституційних умов для довгострокового інноваційного розвитку. Натомість значна частина ресурсів спрямовувалася в будівництво, нерухомість та інфраструктурні проекти, які швидше

давали політичний і рентний ефект, але не забезпечували стійкого технологічного прориву. Саме тому Holzner (2026) вказує на структурний регрес і ризик закріплення Угорщини в моделі нижчої економічної складності.

7. Стагнація 2024–2025 років і соціально-економічне виснаження моделі. У 2024–2025 роках угорська економіка увійшла в фазу стагнації з ознаками технічної рецесії. Падіння ВВП у двох послідовних кварталах 2024 року

засвідчило, що після інфляційного шоку економіка не змогла швидко повернутися до стійкого зростання. За підсумками 2024 року приріст ВВП був мінімальним, а у 2025 році фактична динаміка залишалася значно слабшою за урядові прогнози. Промислове виробництво скорочувалося, обробна промисловість залишалася під тиском слабого зовнішнього попиту, високих витрат і невизначеності щодо інвестиційного середовища.

Контраст із сусідніми країнами посилив відчуття втрати економічної динаміки. Румунія, яка приєдналася до ЄС пізніше за Угорщину, суттєво скоротила розрив за ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності. Польща, яка у 1990-х роках мала нижчий стартовий рівень розвитку, обігнала Угорщину за багатьма показниками добробуту та інституційної привабливості. Така динаміка поставила під сумнів тезу про унікальну ефективність угорської моделі і показала, що економічний націоналізм без інституційної якості не забезпечує довгострокової конвергенції.

Додатковим проявом структурного виснаження став відтік населення та кваліфікованих кадрів. Еміграція молодих і освічених працівників до Австрії, Німеччини, Великої Британії та інших країн посилювала дефіцит робочої сили, зменшувала інноваційний потенціал і поглиблювала демографічні проблеми. У поєднанні зі зниженням народжуваності та жорсткою антиімміграційною позицією уряду це створювало ризик довгострокового демографічного стиснення. Водночас висока інфляція і слабе зростання реальних доходів поступово підривали соціальну базу підтримки уряду.

Здатність «орбаноміки» зберігати політичну стабільність тривалий час спиралася на поєднання матеріальних вигод, культурної мобілізації та пошуку зовнішніх винуватців. Відповідальність за негативні економічні наслідки регулярно перекладалася на Брюссель, «ліберальні еліти», мігрантів або інші зовнішні фактори. Проте цей механізм мав

обмежений термін дії. Коли зростання доходів сповільнилося, ціни суттєво підвищилися, а економічні перспективи погіршилися, матеріальний вимір добробуту почав переважати над мобілізаційною риторикою. Соціологічні дослідження 2024 року показували, що низькі зарплати та погіршення фінансового становища стали одними з головних проблем для угорських громадян (Policy Solutions, 2024).

8. Політичний транзит 2026 року і перспективи відновлення. Прихід Петера Мадяра на політичну арену у 2024 році суттєво змінив опозиційний ландшафт. Як колишній представник середовища, близького до Фідес, він зміг поєднати антикорупційну риторіку з проєвропейською програмою та критикою економічного виснаження країни. Партія «Тіса» швидко перетворилася на головну альтернативу правлінню Орбана, а її результат на виборах до Європейського парламенту 2024 року засвідчив готовність значної частини виборців до політичних змін.

На загальних виборах 12 квітня 2026 року Орбан зазнав поразки після шістнадцяти років перебування при владі. Економічний чинник став одним із ключових елементів цього результату. Упродовж попередніх років урядова коаліція підтримувалася не лише культурною та ідеологічною мобілізацією, а й реальними матеріальними покращеннями для частини населення. Коли ці покращення припинилися, а інфляція, стагнація і невизначеність посилювалися, електоральна коаліція Орбана почала втрачати стійкість.

Реакція фінансових ринків на політичний транзит була позитивною, оскільки інвестори пов'язували зміну влади з можливістю нормалізації відносин з ЄС, розблокування заморожених фондів і зниження політичної премії ризику. Reuters зазначає, що очікування інвесторів щодо посторбанівської Угорщини були безпосередньо пов'язані з перспективою відкриття доступу до значних європейських ресурсів і відновлення довіри до інституцій

(Jones & Szakacs, 2026). Водночас саме розблокування коштів ЄС не може автоматично вирішити всі проблеми, накопичені за попередній період. Новий уряд успадкував високий бюджетний дефіцит, дорогий державний борг, слабку інвестиційну динаміку, проблеми з верховенством права, корупційні ризики та потребу в реформуванні системи публічних закупівель.

Перспективи відновлення угорської економіки після зміни влади залежать від кількох умов. По-перше, необхідним є відновлення інституційної довіри, зокрема через зміцнення незалежності судової системи, антикорупційних органів і

механізмів контролю за державними витратами. По-друге, потрібна фіскальна стабілізація, яка не повинна зруйнувати соціальну підтримку населення, але має поступово знизити дефіцит і вартість обслуговування боргу. По-третє, необхідною є переорієнтація економічної політики з рентно-інфраструктурної моделі на підтримку продуктивності, інновацій, людського капіталу та експорту з високою доданою вартістю. По-четверте, важливим є перегляд ролі Угорщини в ЄС, оскільки нормалізація відносин з Брюсселем може стати не лише джерелом фінансування, а й інституційним якорем для нової моделі розвитку.

Таблиця 4

Основні виклики та потенційні напрями відновлення економіки Угорщини після 2026 року

Проблема, успадкована після «орбаноміки»	Потенційний напрям політики нового уряду	Очікуваний економічний ефект
Заморожені фонди ЄС	Виконання умов щодо верховенства права, антикорупційних реформ і судової незалежності	Розблокування фінансування, підтримка інвестицій і регіонального розвитку
Високий бюджетний дефіцит	Поступова фіскальна консолідація, перегляд неефективних витрат	Зниження боргового навантаження і підвищення довіри інвесторів
Корупційні ризики в публічних закупівлях	Прозорі тендери, незалежний аудит, участь у європейських антикорупційних механізмах	Зростання ефективності державних витрат
Слабка інвестиційна динаміка	Поліпшення регуляторної передбачуваності, захист прав власності	Повернення іноземних і внутрішніх інвестицій
Демографічне стиснення та відтік кадрів	Підтримка якості освіти, охорони здоров'я, ринку праці та повернення фахівців	Посилення людського капіталу
Низька структурна модернізація	Підтримка ІКТ, R&D, експорту послуг і технологічних секторів	Підвищення продуктивності та довгострокової конкурентоспроможності

Джерело: розроблено автором

9. Український вимір наслідків «орбаноміки». Поразка Орбана на виборах 2026 року відкрила новий етап не лише у внутрішній політиці Угорщини, а й у її зовнішніх відносинах. Для України угорський кейс має особливе значення, оскільки економічна модель Орбана була тісно пов'язана з політикою конфронтації з ЄС, прагматичним зближенням із Росією та використанням права вето в європейських інституціях. У цьому сенсі «орбаноміка» мала не лише внутрішньоекономічний, а й зовнішньополітичний вимір.

В економічній площині двосторонній товарооборот між Україною та Угорщиною демонстрував нестабільну динаміку. У 2022 році український експорт до Угорщини зріс, зокрема через зміну торговельних маршрутів після початку повномасштабної війни. Однак уже у 2023 році він суттєво скоротився внаслідок обмежень на імпорт окремих видів української аграрної продукції. Це засвідчило, що угорська економічна політика щодо України часто визначалася не лише ринковими міркуваннями, а й

внутрішньополітичними та ідеологічними чинниками.

У політичному вимірі Угорщина систематично використовувала право вето або загрозу блокування в інституціях ЄС щодо рішень, важливих для України. Це стосувалося фінансової допомоги, санкційної політики, європейської інтеграції України та окремих інструментів безпекової підтримки. Таким чином, наслідки «орбаноміки» для України виходили за межі двосторонньої торгівлі. Вони проявлялися у ширшому європейському контексті, де економічна та політична модель Орбана ставала чинником уповільнення спільних рішень ЄС.

Водночас повноцінний аналіз українсько-угорського економічного виміру потребує окремого дослідження. Статистика двосторонньої торгівлі за 2024–2025 роки залишається неповною або потребує уточнення за офіційними джерелами. Вплив угорського блокування на конкретні макрофінансові показники України також складно оцінити без спеціальної методології контрфактичного аналізу. Крім того, дискусійним залишається питання, якою мірою антиукраїнська позиція Будапешта була прямим продовженням «орбаноміки», а якою мірою вона відображала самостійну ідеологічну або геополітичну орієнтацію уряду Орбана. Тому в межах цієї статті український вимір розглядається як важливий, але допоміжний напрям аналізу, що потребує подальшої деталізації.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що дослідження проводилося за відсутності будь-яких комерційних або фінансових відносин, які могли б бути витлумачені як потенційний конфлікт інтересів.

Фінансування. Автор заявляє, що окремого фінансування на публікацію цієї статті не отримували. Дослідження виконано в межах професійної діяльності автора в університеті.

Етична заява. Усі процедури, виконані в межах цього дослідження, відповідали інституційним та міжнародним етичним стандартам.

Заява щодо генеративного ШІ. Автор заявляє, що генеративний штучний інтелект не використовувався під час підготовки цього рукопису.

Література:

1. Ágh, A. (2016). The decline of democracy in East-Central Europe: Hungary as the worst-case scenario. *Problems of Post-Communism*, 63(5–6), 261–274.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що «орбаноміка» була не просто набором неортодоксальних економічних заходів, а цілісною політико-економічною моделлю, яка поєднувала державний інтервенціонізм, економічний націоналізм, селективний перерозподіл ресурсів і поступову інституційну централізацію. У короткостроковій перспективі ця модель дала уряду можливість стабілізувати бюджет, знизити соціальну напругу, підвищити політичну підтримку та сформував наратив про «угорський успіх». Однак у довгостроковій перспективі вона посилила залежність країни від зовнішніх ресурсів, обмежила конкуренцію, послабила інституційну якість і створила умови для корупційного перерозподілу державної ренти.

Кризові події 2022–2025 років не створили ці слабкості, а лише зробили їх очевидними. Енергетичний шок, інфляція, замороження фондів ЄС, технічна рецесія та відтік кваліфікованої робочої сили стали проявами глибших структурних дисбалансів. Політичний транзит 2026 року відкрив можливість для перегляду моделі розвитку, однак перспективи відновлення залежатимуть не лише від розблокування європейських коштів, а передусім від здатності нового уряду відновити інституційну довіру, забезпечити прозорість державних витрат, стабілізувати публічні фінанси та переорієнтувати економіку на продуктивність, інновації та людський капітал.

<https://www.researchgate.net/publication/290473837>
[The Decline of Democracy in East-Central Europe](#)

2. Balkan Insight. (2025). *Hungary's "Eastern Opening" could be slammed shut by Trump*. <https://balkaninsight.com/>
3. Centre for Eastern Studies. (2026, March 20). *Stable stagnation: Hungary's economic standing after 16 years of Orbán's rule*. OSW Commentary. <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2026-03-20/stable-stagnation-hungarys-economic-standing-after-16-years>
4. Centre for European Policy Studies. (2026). *Orbán's defeat opens the door to EU funds and to smarter rule of law conditionality*. CEPS Policy Insights. <https://www.ceps.eu/orbans-defeat-opens-the-door-to-eu-funds-and-to-smarter-rule-of-law-conditionality/>
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2024). *Zovnishnia torhivlia tovaramy Ukrainy, 2022–2023 [Foreign trade in goods of Ukraine, 2022–2023]*. <https://www.ukrstat.gov.ua>
6. European Commission. (2024). *European Rule of Law Mechanism: Input from Hungary for the 2024 Rule of Law Report*. <https://surl.li/bkkjsj>
7. Eurostat. (2025, October 17). *Annual inflation up to 2.2% in the euro area*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-17102025-ap>
8. Fitch Ratings. (2026). *Major fiscal challenges ahead for Hungary's incoming Tisza government*. Intellinews. <https://www.intellinews.com/major-fiscal-challenges-ahead-for-hungary-s-incoming-tisza-government-437399>
9. GKI Economic Research Co. (2025, May 8). *Without EU funds, Hungary's economy would struggle to stay afloat*. <https://gki.hu/language/en/2025/05/08/without-eu-funds-hungarys-economy-would-struggle-to-stay-afloat/>
10. Helme, P. (2026, April 14). *The €35 billion Hungary lost while Orbán picked fights with Brussels*. Euromaidan Press. <https://euromaidanpress.com/2026/04/14/hungary-frozen-eu-funds-35-billion-explained-2026/>
11. Hirnyk, K. (2026). *Vybory v Uhorschchyni: Putin i Tramp prohraly, ale dlia Ukrainy ne vse tak pozytyvno, Politico [Elections in Hungary: Putin and Trump lost, but not everything is so positive for Ukraine, Politico]*. UNIAN. <https://www.unian.ua/world/vibori-v-ugorshchyni-2026-roku-politico-nazvalo-golovnih-peremozhciv-ta-peremozhenih-13346979.html>
12. Holzner, M. (2026). *The illiberal economy: The long-term development of the Hungarian economy under Viktor Orbán* (wiiw Policy Note / Policy Report No. 107). Vienna Institute for International Economic Studies. <https://wiiw.ac.at/the-illiberal-economy-the-long-term-development-of-the-hungarian-economy-under-viktor-orban-ps-25.html>
13. International Monetary Fund. (2025). *World Economic Outlook database, April 2025*. <https://www.imf.org/en/publications/weo/weo-database/2025/april>
14. Jones, M., & Szakacs, G. (2026, April 9). *Analysis: Investors position for a post-Orban Hungary*. Reuters. <https://uk.finance.yahoo.com/news/analysis-investors-position-post-orban-060117048.html>
15. Kasiian, V. (2025). *Ekonomika Uhorschchyny v stahnatsii za piv roku do vyboriv: Zrostannia maizhe nemaie [Hungary's economy is stagnating six months before the elections: There is almost no growth]*. Liga.net. <https://finance.liga.net/ua/ekonomika/news/ekonomika-uhorschchyny-v-stahnatsii-za-piv-roku-do-vyboriv-zrostannia-maizhe-nemaie>
16. KSH. (2024). *Annual inflation data, 2022–2023*. Hungarian Central Statistical Office. <https://www.ksh.hu/?lang=en>
17. KSH. (2025). *Gross domestic product: Quarterly data, 2024*. Hungarian Central Statistical Office. <https://www.ksh.hu/?lang=en>
18. Minfin. (2026, March 14). *Ekonomika pered vyboramy: Rizke znetsinennia forynta ta "orban-premiia" [Economy before the elections: Sharp depreciation of the forint and the "Orban premium"]*. <https://minfin.com.ua/ua/2026/03/14/169953498/>
19. Misesics, B. (2024). *Orbán's centaur state*. Foundation for European Progressive Studies. <https://feeps-europe.eu/orbans-centaur-state/>
20. OECD. (2025). *International Migration Outlook 2025: Hungary*. https://www.oecd.org/en/publications/international-migration-outlook-2025_ae26c893-en/full-report/hungary_0717facf.html
21. Ratushnyi, D. M. (2024). *Politychnyi rezhym Uhorschchyny: Vid partokratii do elektoralnoi avtokratii ta orhanizovanoi kleptokratii [Hungary's political regime: From partyocracy to electoral autocracy and organized kleptocracy]*. *Politychne zhyttia*, 2, 119–126. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2024.2.15>
22. Ruy, D., & Friedman, A. (2026). *Hungary after Orbán: The hard road back to democracy*. Center for Strategic and International Studies. <https://www.csis.org/>
23. Suss, J. (2026, April 13). *Orbánomics has failed: Hungarian economy lagging, corruption rampant*. *Financial Times*.
24. Szalma, I., & Herke, B. (2025). *Interconnections between anti-immigration and pronatalist family policy discourse in Hungary*. HUN-REN Centre for Social Sciences. <https://szociologia.tk.elte.hu/hu/szalma-i-herke-b-2025-interconnections-between-anti-immigration-and-pronatalist-family-policy-discourse-in-hungary>